

Správa
k monitorovaniu dodržiavania štandardov obsahu a funkčnosti
webových stránok
(jún – október 2015)

1. Východiská

1.1 Východiskové informácie a materiály v súvislosti s posúdením dodržiavania štandardov obsahu a funkčnosti webových stránok

Informatizácia verejnej správy je riadený proces vytvárania spoločenských, legislatívnych, metodických a personálno-organizačných podmienok aplikácie informačných a komunikačných technológií (IKT) a efektívneho využívania informácií v elektronickej forme, a to najmä v procesoch výkonu správy v rámci vecnej pôsobnosti, horizontálnej a vertikálnej štruktúry verejnej správy (VS). Cieľom informatizácie VS je dosahovať nepretržitý rast spokojnosti občanov so službami VS prostredníctvom poskytovania služieb atraktívnym a jednoduchým spôsobom za súčasného zvyšovania efektívnosti, kompetentnosti a znižovania nákladov na činnosť VS. Pokiaľ ide o inovácie a rozvoj vysoko efektívnej vedomostnej ekonomiky, Slovensko je v súčasnosti jedným z najslabších štátov Európskej únie (EÚ). Jednou z príčin tohto stavu je nedostatok technologickej infraštruktúry a digitalizovaného obsahu, nedostatok zručností IKT pracovníkov a to, najmä na úrovni VS.

Zákon č. 275/2006 Z. z. o informačných systémoch verejnej správy a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov určuje základný rámec takejto legislatívy, pričom definuje práva a povinnosti verejnej správy vo vzťahu k informačným systémom a základnú terminológiu a zákon NR SR č. 575/2001 Z. z. o organizácii činnosti vlády a organizácii ústrednej štátnej správy v znení neskorších predpisov (ďalej len „kompetenčný zákon“) definuje kompetencie v oblasti riadenia a zodpovednosti za informatizáciu spoločnosti.

Ministerstvo financií SR je podľa § 7 ods. 1 kompetenčného zákona ústredným orgánom štátnej správy pre informatizáciu spoločnosti. Ministerstvo financií SR skúma problematiku na úseku informatizácie spoločnosti, analyzuje dosahované výsledky, robí opatrenia na riešenie aktuálnych otázok, koordinuje budovanie informačných systémov verejnej správy na národnej a medzinárodnej úrovni, koordinuje tvorbu prepojenia databáz využívaných portálom verejnej správy, zabezpečuje prepojenie informačných systémov s portálom verejnej správy, ktorý spravuje Ministerstvo financií SR a kontroluje povinnosti, ustanovené týmto zákonom a to najmä dodržiavanie štandardov pre informačné systémy verejnej správy, ktoré ministerstvo aj vydáva.

Štandardy pre informačné systémy verejnej správy sa diferencujú na rôzne oblasti, pričom každá z nich si vyžaduje osobitný prístup a metodiky.

1.2 Právny rámec tvoria najmä nasledujúce zákony SR:

Zákon č. 275/2006 Z. z. o informačných systémoch verejnej správy a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

Výnos MF SR č. 55/2014 Z. z. o štandardoch pre informačné systémy verejnej správy v znení neskorších predpisov.

1.3 Obsah záverečnej správy:

Obsah správy o aktuálnom stave dodržiavania vybraných štandardov tvoria nasledovné dokumenty:

- Záverečná správa k monitorovaniu dodržiavania štandardov obsahu a funkcionality webových stránok za rok 2015
 - Príloha č. 1 – Monitorovacia vzorka
 - Príloha č. 2 – Vzorka usporiadaná podľa obsahu webového sídla
 - Príloha č. 3 – Vzorka usporiadaná podľa komponentov a funkcionalít webového sídla
 - Príloha č. 4 – Vzorka usporiadaná podľa vizuálneho rozloženia webových stránok
 - Príloha č. 5 – Porovnanie výsledkov pre roky 2013 a 2015

2. Zhrnutie všeobecných informácií o monitorovaní

2.1 Úvod do monitorovania obsahu a funkčnosti webových sídiel

Monitorovanie štandardov obsahu a funkčnosti webových sídiel v roku 2015 nadväzuje na predchádzajúce monitorovania v rokoch 2006 až 2013.

Monitorovanie tejto oblasti štandardizácie prebieha od roku 2008, pričom príslušná legislatíva ju prvý krát uviedla do platnosti v roku 2008 a účinnosť príslušných štandardov začala od 15. júla 2009.

Testovanie vychádzalo z presných požiadaviek definovaných Výnosom Ministerstva financií SR č. 312/2010 Z. z. o informačných systémoch verejnej správy (ďalej len "výnos"), a to konkrétne so zameraním na štandardy podľa § 15 Obsah webového sídla, § 16 Komponenty a funkcionality webového sídla a § 17 Vizuálne rozloženie webových stránok.

V rámci monitorovania boli použité váhy jednotlivých požiadaviek, vypracované v predchádzajúcich etapách monitorovacích projektov.

Štandardy obsahu a funkčnosti webových sídiel sa zameriavajú najmä na zvyšovanie kvality poskytovaných elektronických služieb verejnej správy, a to najmä na informatívnej úrovni (úroveň 1)¹.

Celkovým zámerom monitorovania je získať podporné informácie pre kontrolnú činnosť Ministerstva financií SR a zároveň slúžia na hodnotenie kvality webových sídiel verejnej správy a vyhodnotenie stavu implementácie požiadaviek pred a po uplynutí príslušných prechodných období.

¹ Zadefinované podľa § 44 výnosu MF SR č. 312/2010 Z. z. o štandardoch pre informačné systémy verejnej správy

2.2 Čo je nové

V metodike sa oproti roku 2013 doplnili požiadavky podľa § 15 písm. j) a § 16 písm. c), ktoré nadobudli účinnosť od 15.3.2014. Vzhľadom na náročnosť spracovania ministerstvo v monitorovacích kritériách druhú vyššie uvedenú požiadavku nehodnotilo.

2.3 Použitá vzorka

V roku 2015 sa hodnotila špecifická vzorka najvýznamnejších orgánov verejnej správy, a to v rozsahu 31 webových sídiel.

Presné rozdelenie je uvedené v kapitole 3.

2.4 Metodika monitorovania

Metodika monitorovania bola podľa príručky hodnotiteľa.

3. Výsledky monitorovania

Pri kontrole bolo použité nasledovné rozdelenie kategórií povinných osôb, ktoré sa používa aj pri iných monitorovaniach:

- Štátna správa
 - Ústredné orgány štátnej správy (ďalej aj len „ÚOŠS“).
- Územná samospráva
 - Vyššie územné celky (ďalej aj len „VÚC“).

Monitorovacia vzorka v roku 2015 bola o rozsahu 31 webových sídiel, so zameraním sa na centrálnu (najvýznamnejšie) organizácie štátnej správy a samosprávne kraje. Monitorované boli všetky ústredné orgány štátnej správy a vyššie územné celky.

Celkové rozdelenie vzorky je možné vidieť v tabuľke č. 1.

Typ organizácie	Počet
ÚOŠS	23
Štátna správa	23
VÚC	8
Územná samospráva	8
Verejná správa spolu	31

Tabuľka č. 1 – Rozdelenie monitorovacej vzorky

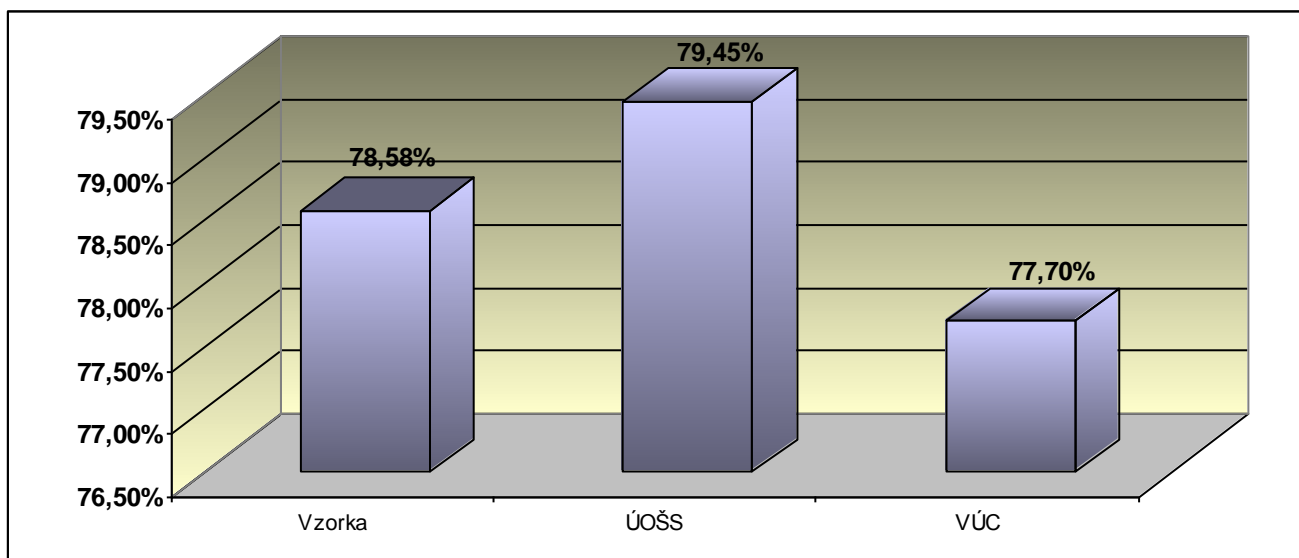
Výsledky testovania a konkrétne zistenia pre jednotlivé organizácie sú uvedené v prílohách č. 2 až 5.

Poznámka: Vzhľadom na to, že v roku 2014 pevne definované monitorovanie neprebiehало, porovnávanie nárastov bude uvádzané najmä oproti roku 2013.

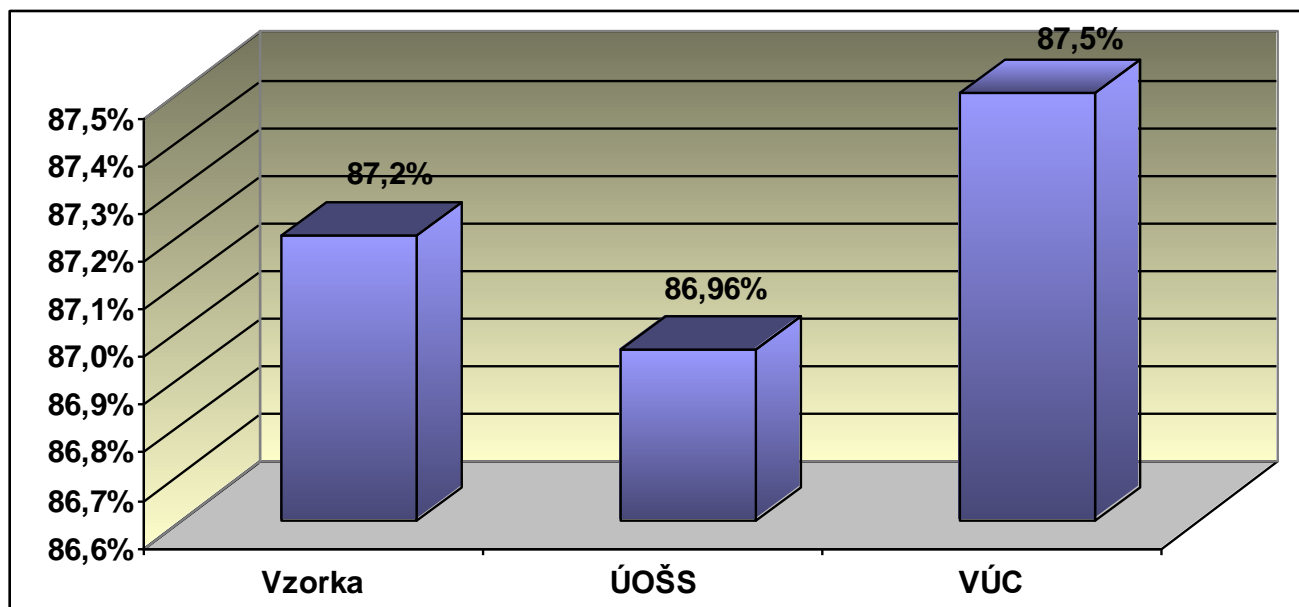
Na základe výsledkov testovania je možné uviesť nasledovnú analýzu aktuálneho stavu dodržiavania štandardov pre obsah a funkčnosť webových sídiel:

Kategória organizácie	Dodržiavanie § 15	Dodržiavanie § 16	Dodržiavanie § 17
Celá vzorka	68,51%	82,1%	77,96%
ÚOŠS	84,14%	86,96%	80,65%
VÚC	78,86%	87,5%	88,75%

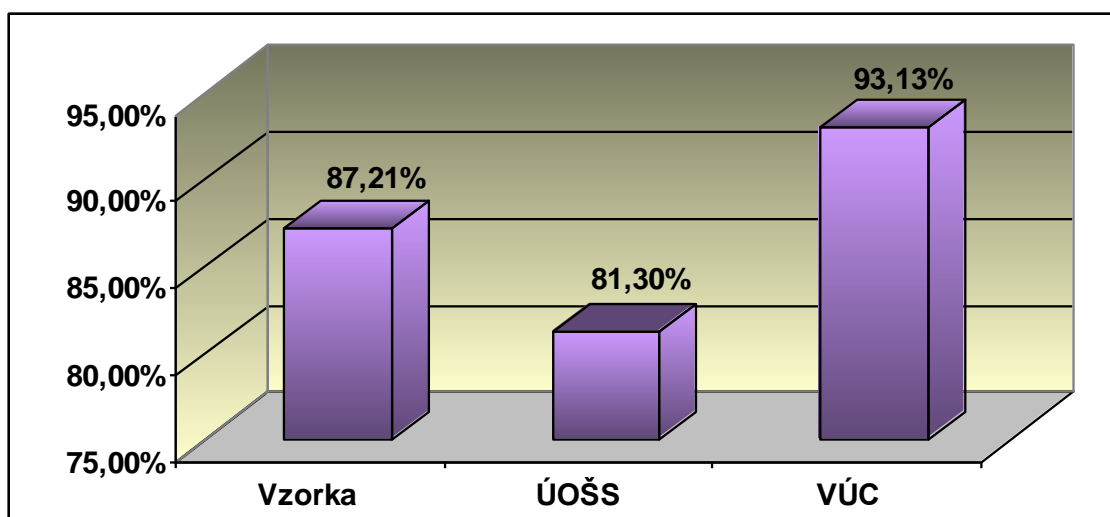
Tabuľka č. 2 - Štatistické hodnotenie dodržiavania podľa kategórií povinných osôb

Graf č. 1 - Štatistické hodnotenie dodržiavania požiadaviek na obsah (§ 15) podľa kategórií povinných osôb

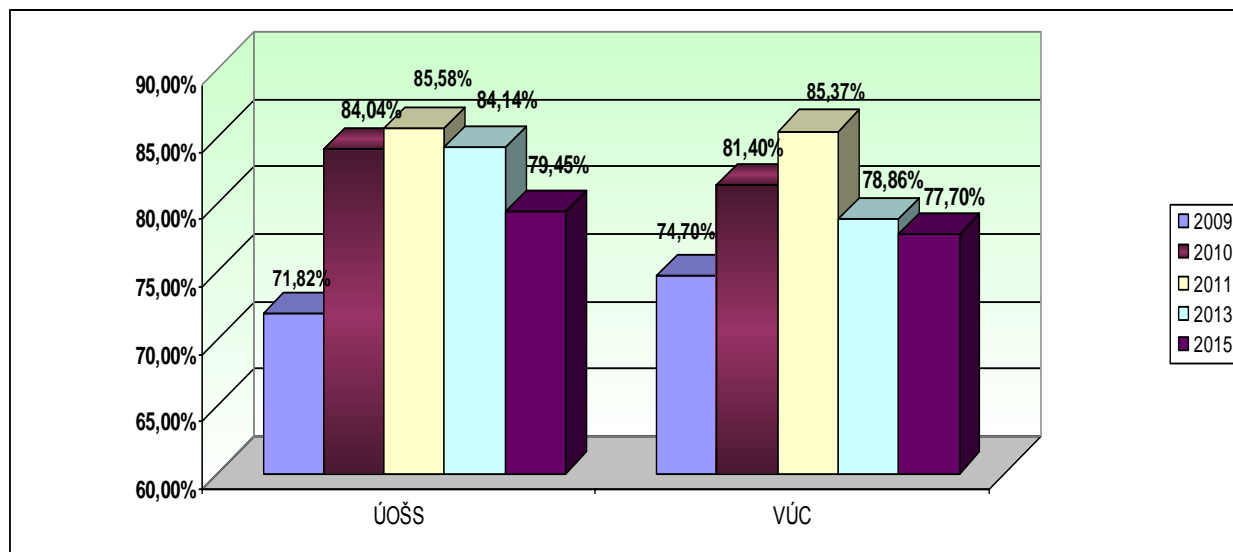
Graf č. 2 - Štatistické hodnotenie dodržiavania požiadaviek na komponenty a funkcionality (§ 16) podľa kategórií povinných osôb

Graf č. 3 - Štatistické hodnotenie dodržiavania požiadaviek na vizuálne rozloženie (§ 17) podľa kategórií povinných osôb

Ďalej uvádzame porovnanie s výsledkami v rokoch 2009, 2010, 2011, 2013 a 2015.

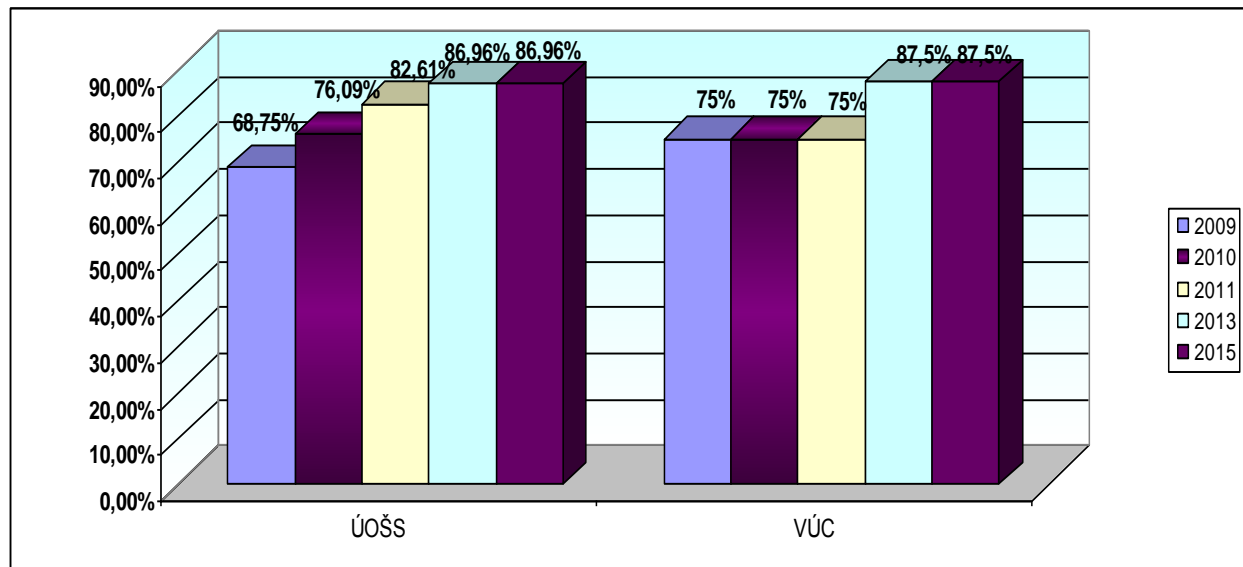
§ 15 – štandardy pre obsah webových sídiel

Graf č. 4 – Porovnanie priemerných výsledkov štandardov pre obsah webových sídiel v rokoch 2009 až 2015

Z grafov je možné vidieť prvotný nárast do roku 2011 a následne priebežný pokles dodržiavania požiadaviek podľa § 15, a to ako pre ÚOŠS, tak pre VÚC. Uvedené je určitým spôsobom ovplyvnené aj nárastom požiadaviek v tomto štandarde a ich pravdepodobným nerefektovaným zo strany príslušných povinných osôb.

§ 16 – štandardy pre komponenty a funkcionality webových sídiel

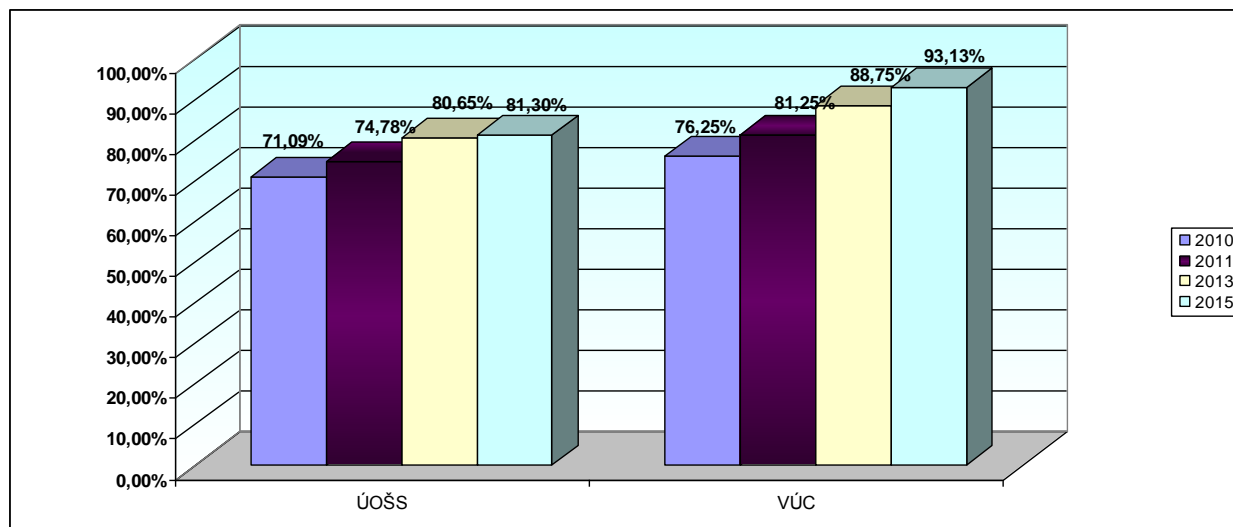

Graf č. 5 – Porovnanie priemerných výsledkov štandardov pre komponenty a funkcionality webových sídiel v rokoch 2009 až 2015

Z grafov je možné vidieť, že od roku 2013 nenastal vôbec žiadny posun k zlepšovaniu, ale ani k zhoršovaniu stavu.

Nasledujúce štandardy pre vizuálne rozloženie webových sídiel bol zavedený a sledovaný až od roku 2010, preto sa porovnanie uvádza od tohto roku. Štandard nadobudol účinnosť od 15. júla 2011, skoršie výsledky sú iba informatívne.

§ 17 – štandardy pre vizuálne rozloženie webových stránok

Graf č. 6 – Porovnanie priemerných výsledkov štandardov pre vizuálne rozloženie webových stránok v rokoch 2010 až 2015

V nasledujúcich tabuľkách sú uvedené štatistické údaje dodržiavania jednotlivých požiadaviek štandardov podľa § 15 až § 17. Vzhľadom na možnosť hodnotenia „čiastočne“ bolo možné získať aj polovičné body.

Typ organizácie	§ 15 Obsah - pomocná výpočtová tabuľka						
	a) vyhlásenie	b) identifikácia SO	identifikácia TP	c) kontakty SO	kontakty TP	d) kompetencie SO	e) úradné hodiny SO
CELÁ VZORKA [31]	16,5	30	22,5	25	23	28,5	28
ÚOŠS [23]	11,5	22	16	19	18	21,5	20
VÚC [8]	5	8	6,5	6	5	7	8

Tabuľka č. 3: Štatistické vyhodnotenie počtu webových sídiel, dodržiavajúcich jednotlivé požiadavky štandardu pre obsah webového sídla (1. časť)

Typ organizácie	§ 15 Obsah - pomocná výpočtová tabuľka							
	f) anglická verzia	fb) identif. SO anglicky	identif. TP anglicky	fc) kontakty SO anglicky	kontakty TP anglicky	fd) kompetencie SO anglicky	fe) úradné hodiny SO anglicky	f14.4) účel sídla anglicky
CELÁ VZORKA [31]	26,5	28	15	26	20	23	17	28
ÚOŠS [23]	21	21	11	19	14	18	13	21
VÚC [8]	5,5	7	4	7	6	5	4	7

Tabuľka č. 4: Štatistické vyhodnotenie počtu webových sídiel, dodržiavajúcich jednotlivé požiadavky štandardu pre obsah webového sídla (2. časť)

Typ organizácie	§ 15 Obsah - pomocná výpočtová tabuľka			
	g) anglický a slovenský obsah nie je kombinovaný	h) zverejnenie verejného kľúča pre šifrovanú poštu (spolu s kontaktmi správcu obsahu)	i) zverejnenie kontaktu na overenie verejného kľúča	j) dátum a posledná aktualizácia stránky - otvorené údaje a povinne zverejňované

				údaje
CELÁ VZORKA [31]	19,5	30,5	30,5	16
ÚOŠS [23]	14,5	22,5	22,5	12
VÚC [8]	5	8	8	4

Tabuľka č. 5: Štatistické vyhodnotenie počtu webových sídiel, dodržiavajúcich jednotlivé požiadavky štandardu pre obsah webového sídla (3. časť)

Typ organizácie	§ 16 Komponenty a funkcionality webového sídla			
	a) RSS dodržiava alebo sa netýka	b) vyhľadávanie dodržiava alebo sa netýka	c1) korektná interpretácia podporovaných prehliadačov	c2) aktívne rozoznávanie prehliadača
CELÁ VZORKA [31]	24	30	N	N
ÚOŠS [23]	18	22	N	N
VÚC [8]	6	8	N	N

Tabuľka č. 6: Štatistické vyhodnotenie počtu webových sídiel, dodržiavajúcich jednotlivé požiadavky štandardu pre komponenty a funkcionality webového sídla

Typ organizácie	§ 17 Komponenty a funkcionality webového sídla		
	a) kontakt v menu hore-dole	b) ak "kontakt" nie je v menu, je odlišný c) kontaktné info na úvode sú odlišné	d) kontakt SO a TP alebo odkazu na ne aj v spodnej časti webovej stránky
CELÁ VZORKA [31]	23	31	22,75
ÚOŠS [23]	15,5	23	16,5
VÚC [8]	7,5	8	6,25

Tabuľka č. 7: Štatistické vyhodnotenie počtu webových sídiel, dodržiavajúcich jednotlivé požiadavky štandardu pre vizuálne rozloženie webových stránok

4. Zistenia

Výsledky z roku 2015 sú založené na vzorke 31 webových sídiel, a preto ich nemožno generalizovať na celú verejnú stranu. Na druhú stranu, pre monitorované segmenty sú presné a priamo porovnateľné.

Najviac porušovanou požiadavkou bola rovnako ako v roku 2013 požiadavka podľa § 15 f) „Identifikácia technického prevádzkovateľa v anglickom jazyku“ (16 prípadov z 31), nasledovaná § 15 j) „dátum a posledná aktualizácia stránky - otvorené údaje a povinne zverejňované údaje“ (15 prípadov z 31) a § 15 a) „Vyhlásenie o prístupnosti“ (14,5 prípadov z 31).

Najčastejšie chyby pri dodržiavaní jednotlivých požiadaviek je možné vo všeobecnosti popísať nasledovne:

Štandardy pre obsah webových sídiel:

- Vo viac ako polovici prípadov absentovalo vyhlásenie o prístupnosti.
- Často krát absentovala identifikácia a kontaktné informácie technického prevádzkovateľa.

- V prípade anglických verzií vo väčšine prípadov absentovali akékoľvek informácie o úradných hodinách, pričom funkčná anglická verzia absentovala v skoro polovici prípadov. V niektorých prípadoch existovali síce odkazy na anglickú verziu, avšak táto nebola funkčná. Ďalším problémom bolo miešanie slovenskej a anglickej verzie, resp. vloženie jednej anglickej webovej stránky ako časti slovenskej verzie, a to na sémanticky aj navigačne obtiažne nájditel'nom mieste.
- V určitom množstve prípadov sa úradné hodiny podateľne uvádzali iba v odkaze alebo menu, ktorý sa týkal slobodného prístupu k informáciám, avšak vo všeobecných kontaktných informáciách sa takáto informácia nenachádzala – tento postup nebol považovaný za chybu, avšak nie je považovaný za vhodný.
- Nová požiadavka o uvádzaní dátumu vytvorenia a aktualizácie každej webovej stránky s povinne zverejňovanými údajmi bolo vo väčšine prípadov implementované iba čiastočne a často krát vôbec.

Štandardy pre komponenty a funkcionality webových sídiel:

- Najčastejšie nedodržanie bolo nepoužívanie RSS, ktorý sa od roku 2013 vôbec nezmenilo. Absencia vyhľadávania bola iba v minimálnom množstve webových sídiel.

Štandardy pre komponenty a funkcionality webových sídiel:

- Požiadavka na jednoznačné odlišenie kontaktných informácií mimo menu bola dodržaná prakticky vo všetkých prípadoch.
- Požiadavku na správne umiestnenie položky Kontakt v menu, ako aj požiadavku na uvedenie kontaktných informácií správcu obsahu a technického prevádzkovateľa v spodnej časti dodržalo približne 73% monitorovaných webových sídiel.

Pre tzv. jazykové mutácie (webové sídla v jazyku inom ako slovenskom) je možné konštatovať nasledovné:

- Obsah, poskytovaný v jazykovej mutácii, je väčšinou minimalizovaný na minimálnu možnú mieru a prakticky vždy obsahuje iba stručné statické údaje.
- Obsah a najmä kontaktné informácie bývajú väčšinou nedostatočné, najviac absentuje uvádzanie úradných hodín, pričom v množstve prípadov sa táto informácia v slovenskej verzii vyskytuje.
- V niektorých prípadoch boli použité integrované externé prekladacie nástroje, avšak tieto obvykle zďaleka nedokázali preložiť celý obsah a spôsobovali komplikácie v navigácii webového sídla a návrate do slovenskej verzie.

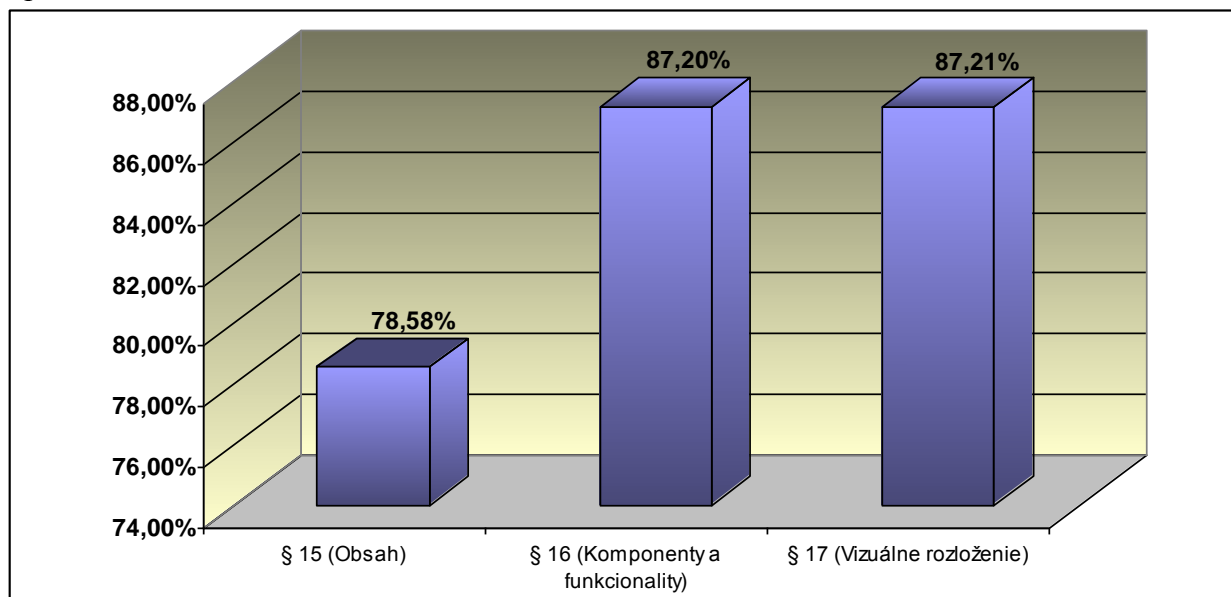
Na základe grafov uvedených nižšie v tejto kapitole je možné konštatovať, že:

- opakovaná vzorka pre ÚOŠS a VÚC bola úplná a teda presne vyhodnotiteľná, pre tento segment je teda porovnateľnosť presná vo všetkých rokoch,
- pre požiadavky na **obsah webových sídiel**
 - dodržiavanie postupne klesá, pričom klesli oba monitorované segmenty – ÚOŠS o približne 4,5% a VÚC o približne 1%,
 - bol celkový stav priemerných hodnôt oproti roku 2011 prakticky **nemenný** (nárast o 0,17%) z 68,34% na 68,51%, pôvodná hodnota v roku 2009 bola 60,9%, pričom

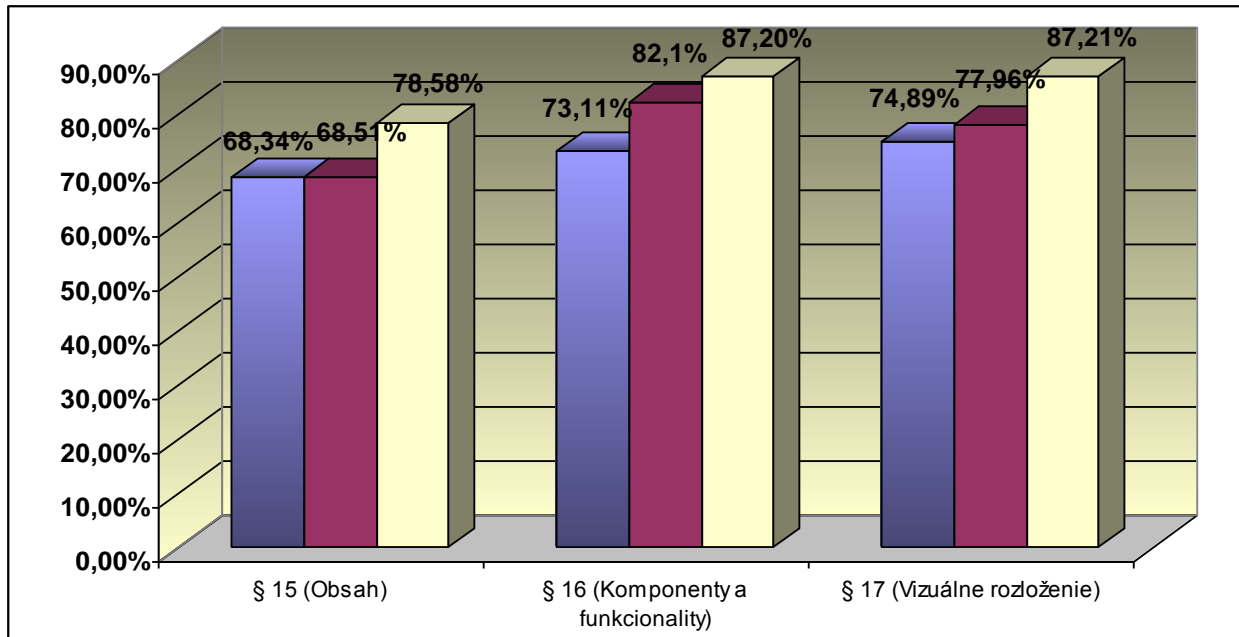
výsledky z 1. etapy, ktoré sa zameriavali na väčšie organizácie, priniesli lepší výsledok,

- rozdiel hodnôt VÚC (79,45%) a územnej samosprávy (77,7%) je minimálny,
- v roku 2015 nedosiahlo 100% úroveň dodržiavania žiadne webové sídlo, najbližšia hodnota bola 98,04%, avšak pod úrovňou 50% však boli iba 2 webové sídla.
- pre požiadavky na **komponenty a funkcionality webových sídiel**
 - sa úroveň dodržiavania monitorovanými segmentmi oproti roku 2013 vôbec nezmenila,
 - dosiahla väčšina webových sídiel 100% úroveň dodržiavania (23), pričom neexistuje žiadne webové sídlo, ktoré by tento štandard vôbec nedodržiavalo,
 - rozdiel medzi priemernou hodnotou ÚOŠS (86,96%) a VÚC (87,5%) je taktiež minimálny,
- pre požiadavky na **vizuálne rozloženie webových stránok**
 - sa obe kategórie pohybovali v priemernej hodnote vyššej ako 80%, pričom celková priemerná hodnota dodržiavania stúpila oproti roku 2013 o skoro 10% na úroveň 87,21%,
 - bola vyššia úroveň dodržiavania dosiahnutá pri VÚC, a to 93,13%,
 - 16 webových sídiel dosiahlo 100% úroveň dodržiavania, menej ako 50% úroveň dodržiavania dosiahli 4 (12,9%) webové sídla,
- významné množstvo webových sídiel sa za posledné 2 roky prakticky nezmenilo, a to vrátane chýb, ktoré boli zistené už pred 2 rokmi.

Presné porovnania poklesov a nárastov jednotlivých webových sídiel si je možné pozrieť v prílohe 5.

Graf č. 10 – Celkový stav dodržiavania štandardov funkčnosti webových stránok v roku 2015 (vzorka 31 sídiel)

Graf č. 11 – Porovnanie celkového stavu dodržiavania štandardov funkčnosti webových stránok v rokoch 2011 (vzorka 150 sídiel), 2013 (vzorka 250 sídiel) a 2015 (vzorka 31 sídiel)

Vo všeobecnosti je na základe výsledkov vidno, že štandardizácia síce má vplyv na nárast kvality webových sídiel, ale pri jej zásadnejšom nepresadzovaní jednotlivé povinné osoby poľavujú v snahe o dodržiavanie požiadaviek na základe štandardov, a preto sa rovnako ako v predchádzajúcom období odporúča pristúpiť k prísnejším opatreniam.